

BUDAÖRSI KISTÉRSÉG

Budaörs Kistérség Többcélú Társulása, Kistérségi Iroda

Cím: 2040 Budaörs, Szabadság út 134.

Telefon: +36/23/447-848; +36/23/447-849 Fax: +36/23/447-848

E-mail: kisterseg@budaors.hu Honlap: www.budaorsikisterseg.hu

HERCEGHALOM KÖZSÉG

ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMJA

- szakmailag egyeztetett változat -

2010. szeptember 30.

Készítette:

HST.hu Kutató és Tanácsadó Kft.

e-mail: info@hst.hu

web: www.hst.hu

Tartalomjegyzék

herceghalom község.....	1
esélyegyenlőségi Programja.....	1
2010. szeptember 30.....	1
1. Bevezető	4
2.Helyzetelemzés	5
3.Célmeghatározás	7
4.Akcióterv	9
6.Kockázatelemzés	12
7.Konzultáció, nyomon követés és nyilvánosság biztosítása	13
8.Kötelezettségek és felelősségi körök	13
Függelék	14

1. Bevezető

1.1. Földrajzi fekvése, története, demográfiája

Herceghalom község Pest megye legnyugatibb szegletében, az M1-es autópálya és az 1-es út ölelésében fekszik, Budapesttől 26 km-re. Területe 7,38 km². A településnek 2009 elején 1880 lakosa volt. Hasonlóan a Zsámbék-medence többi településéhez a jövőben Budapest zöld kapujaként fontos idegenforgalmi és kereskedelmi szerepet tölthet be, és intenzív lakóterület-fejlesztési programja által vonzóvá teheti a községet a fővárosból kikíváncozó középréteg számára. Herceghalom természeti adottságai közül említést érdemel a két fűrt, termálvízű kútja, napi 600m³-es vízhozamával. A termálvíz adta hosszú időn keresztül a lakosság ivóvizét, de hosszútávon számtalan más lehetőség rejtőzhet hasznosításában. A községet határoló erdők gazdag vadállományuk révén kedvelt terepei a nyugati vadászturizmusnak.

A lakosság lélekszáma dinamikusan, éves szinten 60-80 fővel növekszik. Meghatározó a betelepülési tendencia, az elköltözők száma elhanyagolható. Az Önkormányzat kedvezményes telekhez jutással segítette a helyi fiatalok építkezését, megtelepedését. A telkek iránt nagy az érdeklődés, folyamatosan épülnek a családi házak, ahová döntően fiatalabb, 25-35 év közötti korosztályúak költöznek vagy gyermekek nélkül vagy már 1-2 gyerekkel. Életmódjukra jellemző, hogy csak aludni járnak haza, munkahelyük döntően Budapesten vagy más agglomerációs településen található.

Herceghalom lakosságát tekintve is fiatal település, a rendszerváltást megelőzően jellemzően mezőgazdasági irányultságú volt, mára felváltotta ezt a logisztika, vendéglátás, szolgáltatás szektora. A községben több munkahely található, mint amennyi a munkaképes lakosok száma, így nincs jelentős munkanélküliség.

A mintegy 6 km hosszúságú úthálózat ma már teljesen pormentes, a korábban problémát jelentő felszíni vízelvezetés is nagyrészt megoldást nyert. A teljes közművesítettség következtében a lakosság nagy gondot fordít saját lakókörnyezete szebbé tételére. Az önkormányzat által éveken át meghirdetett Virágos Herceghalomért mozgalom is ezt szolgálta, mert a szép lakókörnyezet kialakításában élenjárók méltó elismerésben részesültek. A község évek óta sikeresen szerepel a Virágos Magyarországért kiírásban is, több különdíjat nyert az elmúlt időszakban.

1.2. Gazdaság

Herceghalom - a rendszerváltás előtt – döntően a mezőgazdaságból élő település volt, mely a rendszerváltást követően a Budapest környéki agglomerációs településekhez hasonlóan fejlődött.

Napjainkra Herceghalom gazdaságszerkezete gyökeresen megváltozott. A korábbi mezőgazdasági

kutatóintézetnél nagymértékű leépítések voltak, illetve a kísérleti gazdaság a korábbihoz képest kisebb létszámmal működik tovább. A település főként mezőgazdasági jellege megváltozott, helyét átvette a szolgáltatás (főként logisztika) és a vendéglátás.

A vállalkozások a település előnyös fekvése és az autópályához való közelsége miatt előszeretettel választják Herceghalmot és környékét, fenntartva ezzel egy állandó keresletet a környék munkaerőpiacán. Ennek eredményeként elmondható, hogy nem jellemző a településre a munkanélküliség.

1.3. Foglalkoztatás, humán erőforrás, lakáshelyzet

A településen tapasztalható munkaerőpiaci kereslet meghaladja a kínálatot és ez főként a Tesco és a bejáró/eljáró munkaerő miatt alakult ki. Ennek eredményeként elmondható, hogy nem jellemző a településre a munkanélküliség.

A község 550 házában 670 lakás található. Az uradalmi cselédlakásokból álló egykori major helyett ma összkomfortos házakat, lakásokat talál a településen az idelátogató, rendezett utcákkal és közterületekkel.

2. Helyzetelemzés

2.1. Nemek egyenlősége

A településen élő nők számára a legnagyobb nehézséget az jelenti, hogy nehezen tudnak elhelyezkedni: vagy azért, mert inkább férfi-munkákra van lehetőség és igény, vagy azért, mert a munkavégzés idejére gyermeküket nem tudják óvodába beadni. Ezért szükséges lenne ezen intézmény férőhelyeinek bővítése, vagy a részmunkaidő minél szélesebb körben való alkalmazása.

A Herceghalmon működő óvoda már reggel 6:30-kor nyit, és 17:30-ig tart nyitva, ezzel segítve a szülőket, hogy a munkahelyükre időben odaérjenek, és ne kelljen hamarabb eljönniük. A községben jelenleg is folyik az óvoda bővítése, ami jelenleg 5 csoporttal, 2011 szeptemberétől pedig 6 csoporttal működik majd. A nevelési intézmény, mely most 125 gyermekkel működik, akkorra 150 gyermek fogadására lesz alkalmas. Az általános iskola 1-4. évfolyama iskolaotthonos, ami azt jelenti, hogy a gyermekek reggel 8 órától délután 4 óráig tanulnak 1 délelőtti és 1 délutáni pedagógussal, házi feladatot nem kapnak. Az iskolában reggel 7 órától délután 5 óráig biztosítják a gyermekek felügyeletét.

Nőket érő erőszak egyáltalán nem jellemző a településen, hivatalos eljárást még nem folytatott le a polgármesteri hivatal emiatt, ilyen jellegű cselekményről jelzés sem érkezett.

Fogamzásszabályozás, illetve anya- és gyermekgondozás területén folyamatosan vannak kampányok, tájékoztató előadások, amiket főként a védőnő tart.

2.2. Romák esélyegyenlősége

A községben alig él roma származású, mindössze 1-2 család lakik Herceghalomon, akik beilleszkedtek, életmódjuk, életvitelük semmiben nem tér el a nem roma származású lakosokétól.

A településen szegregáció nincs, ebből következően anti-szegregációs tervre sincs szükség.

2.3. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége a közoktatásban

A Budaörsi Kistérség 2009. május 13.-án elfogadott Közoktatási Intézkedési Terve tartalmazza a hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségére vonatkozó helyzetelemzést az egész kistérségre vonatkozóan.

2.4. Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége

A településen lakó fogyatékossgal élők több szervezethez is fordulhatnak, ha segítségre van szükségük. Ilyen a Támogató Szolgálat, a Biatorbágy és Környéke Mozgáskorlátozottak Egyesülete, valamint a többi, környező településen működő hasonló szervezet.

A településen fogyatékkal élő személyek károsodása olyan mértékű, hogy nem tudnak munkát vállalni, rokkantsági járadékra, nyugdíjra jogosultak. Az enyhe fogyatékkal élők dolgoznak, helyi vállalkozók foglalkoztatják őket, vagy egyéni vállalkozóként egészítik ki nyugdíjukat.

A községben egy iskola működik, ami alkalmas az SNI-s gyerekek fogadására.

2.5. Helyzetelemzés összefoglalása

Esélyegyenlőségi területen feltárt probléma ¹	Érintett esélyegyenlőségi célcsoport(ok)	Szükséges beavatkozások
A nők gazdasági függése, kiszolgáltatottsága: elsősorban a gyermeket vállaló nők munkavállalása problematikus	nők	Tekintettel a 6 csoportos, 150 gyermek befogadására alkalmas óvodára, az 1-4. évfolyamon iskolaotthonos, az 5-8. évfolyamon tanulószobás általános iskolára, több intézkedést egyelőre nem tud tenni az önkormányzat. A településnek, lélekszáma alapján, a törvény szerint nem kell bölcsődét építenie.
A nőket érő erőszak	nők	A településen nincs ilyen probléma.
Szegénység, a reprodukciós jogok sérülése nem jelent problémát	nők	Nincs szükséges intézkedés.
Nők részvétele közéletben, gazdaságban, korlátozott hozzáférés, rejtett diszkrimináció: nincs információ a gazdasági szereplők	nők	Nem jelent problémát, nincs szükséges intézkedés

¹ A Budaörsi Kistérség 2009. május 13.-án elfogadott Közoktatási Intézkedési Terve tartalmazza a hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségére vonatkozó helyzetelemzést az egész kistérségre vonatkozóan.

esetén.		
Romák esélyegyenlősége: Foglalkoztatás és szociális ügy	romák	Romák alacsony aránya és élethelyzetük problémamentessége nem indokol beavatkozást.
Romák esélyegyenlősége: Egészségügy	romák	Romák alacsony aránya és élethelyzetük problémamentessége nem indokol beavatkozást.
Romák esélyegyenlősége: Lakhatási szegregáció	romák	Romák alacsony aránya és élethelyzetük problémamentessége nem indokol beavatkozást.
Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége:	fogyatékossgal élő személyek	További együttműködés alapítványokkal, egyesületekkel.
Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége: Egészségügy területén nincs jelentős probléma	fogyatékossgal élő személyek	Nincs szükséges intézkedés.
Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége: Szociális biztonság terén nincs jelentős probléma	fogyatékossgal élő személyek	Nincs szükséges intézkedés.
Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége: Az infokommunikációs hozzáférés terén hiányosságok vannak	fogyatékossgal élő személyek	Be kell fejezni az önkormányzati intézmények infokommunikációs akadálymentesítését.

3. Célmeghatározás

3.1. Nemek egyenlőségével kapcsolatos célkitűzések

Mivel az Önkormányzat kevés információval rendelkezik a nemek esélyegyenlőségével kapcsolatban az elsődleges cél az információgyűjtés a településen működő szervezetektől, illetve az önkormányzati intézmények dolgozóinak gender szemléletű képzése.

A női erőszak nem jellemző a településen, de a megelőzésre lehet hangsúlyt fektetni: tájékoztatók tartásával, kampányokkal fel lehet hívni a figyelmet az áldozattá válás megelőzésére.

3.2. Romák esélyegyenlőségével kapcsolatos célkitűzések

Tekintettel a településen élő romák alacsony lélekszámára és megoldott élethelyzetére, ezen a területen az Önkormányzat nem tűz ki speciális célokat.

3.3. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének előmozdítása a közoktatásban

A Budaörsi Kistérség 2009. május 13.-án elfogadott Közoktatási Intézkedési Terve tartalmazza a hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségére vonatkozó célkitűzéseket az egész kistérségre vonatkozóan.

3.4. Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlőségével kapcsolatos célkitűzések

A településen a fizikai akadálymentesítés teljesen, a kommunikációs és információs akadálymentesítés pedig részben megoldott. Ez utóbbit minél hamarabb be kell fejezni, hogy az esélyegyenlőség ezen a területen is maradéktalanul teljesüljön.

4. Akcióterv

4.1. Nemek egyenlőségét segítő akciók

	Helyzet-elemzés megállapítására (problémára) hivatkozás	Cél konkrét szöveges megfogalmazása	Intézkedés leírása Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Kiinduló érték (a kiinduló állapotot jellemző adat, aminek javítására az intézkedés irányul)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor rövidtávon (1 év)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor középtávon (3 év)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor hosszútávon (5 év)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrás
1	Nem történt gender szempontú képzés az önkormányzatnál és az önkormányzati kezelésű intézményeknél	Gender szempontú képzés szervezése	Az önkormányzat, illetve önkormányzati kezelésű intézményeknél a leginkább érintett dolgozók körében a gender problémára érzékenyítő képzés szervezése.	Folyamatos	Nincs gender szempontú képzésben részt vett munkatárs.	1 munkatárs képzése	+1 munkatárs képzése az intézménynél	-	Önkormányzati és pályázati finanszírozás
2	Nincs adat a településen működő vállalkozásoknál tapasztalható nőket érintő diszkriminációra	Gender szempontú adatgyűjtés a vállalkozások körében	Jövedelmi viszonyokra, előrejutási, képzési lehetőségekre és munkakörülményekre vonatkozó adatgyűjtés a vállalkozások körében.	2013	Nincs rendelkezésre álló adat	Adatgyűjtés megtervezése, megállapodás a vállalkozások érdekképviselőivel	Adatgyűjtés	Javaslatok kidolgozása és egyeztetése a vállalkozásokkal	Nem igényel külön ráfordítást
3	A kisgyermekes nők kiszorulása a munkahelyekről	Óvodai helyek bővítése	A településen működő óvoda férőhelyeinek bővítése, hogy a gyermekes nők tudjanak munkát vállalni.	2011	125 fő	150 fő	-	-	Önkormányzati és pályázati finanszírozás

4.2. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségét segítő akciók a közoktatásban

A Budaörsi Kistérség 2009. május 13-án elfogadott Közoktatási Intézkedési Terve tartalmazza a hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségére vonatkozó akciótervet az egész kistérségre vonatkozóan.

4.3. Fogytékossággal élő személyek esélyegyenlőségét előmozdító akciók

Sorszám	Helyzet-elemzés megállapítására (problémára) hivatkozás	Cél konkrét szöveges megfogalmazása	Intézkedés leírása Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Kiinduló érték (a kiinduló állapotot jellemző adat, aminek javítására az intézkedés irányul)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor rövidtávon (1 év)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor középtávon (3 év)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor hosszútávon (5 év)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrás
1	Az infokommunikációs hozzáférés terén hiányosságok vannak	Infokommunikációs akadálymentesség elérése	Az önkormányzati intézmények honlapjainak akadálymentesítése.	2015	-	-	-	Az intézményi honlapok hozzáférhetőek	Önkormányzati és pályázati

5. Az Esélyegyenlőségi Program megvalósulást segítő fejlesztések és beruházások

Fejlesztési programok, beruházási projektek megnevezése	Esélyegyenlőségi szempontból releváns célkitűzések meghatározása	Céltételek	Határidők	Feladatok státusza ²	Összefüggések, koordinációs feladatok az Esélyegyenlőségi Programmal	Koordinációért felelős személy megnevezése
-	-	-	-	-	-	-

² Kódok használata javasolt:

1. előkészítés alatt (egyeztetések zajlanak)
 2. képviselőtestületi vagy intézményi döntés született a programelem elindításáról, felelősök és határidők kijelölve (vagy amennyiben pályázati forrás függvénye : a támogatói döntés megszületett, támogatási szerződés megkötött)
 3. a feladat végrehajtása folyamatban (rendszeres egyeztetések, találkozók, programok zajlanak)
 4. a végrehajtás folyamatban, a céltételek eléréséhez további előre nem látott beavatkozásokra volt szükség, amelyek zajlanak (felsorolásuk)
 5. a céltételek elérésre került, a folytatódó programok megvalósítása folyamatban
- x. felfüggesztve

6. Kockázatelemzés

Cél konkrét szöveges megfogalmazása	Intézkedés leírása	Az intézkedés eredményes megvalósulásának kockázata	A kockázat következményének súlyossága (1-3) ³	A kockázat bekövetkezésének valószínűsége (1-3) ⁴	A kockázat elhárításának, kezelésének tervezett módja
A további intézkedéseket megalapozó gender szempontú adatok gyűjtése az önkormányzati intézményeknél	Az önkormányzat, illetve a kezelésében álló intézmények dolgozóival kapcsolatos gender szempontú adatgyűjtés (jövedelmek, előrelépési lehetőségek)	Az érintett vezetők nem érdekeltek az adatgyűjtésben, így az nehézkes lehet.	1	2	Az adatgyűjtést nem teljesítő intézmények vezetőinek szankcionálása.
Gender szempontú képzés szervezése az önkormányzati intézményeknél	Az önkormányzat, illetve önkormányzati kezelésű intézményeknél a leginkább érintett dolgozók körében a gender problémára érzékenyítő képzés szervezése.	A képzéshez szükséges források hiányozhatnak. A képzésben történő részvételben nem motiváltak az intézmények munkatársai.	2	3	Pályázati finanszírozás
Gender szempontú adatgyűjtés a vállalkozások körében	Jövedelmi viszonyokra, előrejutási, képzési lehetőségekre és munkakörülményekre vonatkozó adatgyűjtés a vállalkozások körében.	A vállalkozások nem érdekeltek az együttműködésben.	2	2	Rendszeres egyeztetéssel, a program előkészítésébe történő bevonással a vállalkozások motivációja növelhető.
Infokommunikációs akadálymentesség elérése	Az önkormányzati intézmények honlapjainak akadálymentesítése.	A szükséges források előteremtése nehéz.	2	2	

³ 1: kevésbé súlyos, 2: súlyos, 3: nagyon súlyos

⁴ 1: kevésbé valószínű, 2: valószínű, 3: nagyon valószínű

7. Konzultáció, nyomon követés és nyilvánosság biztosítása

Az Önkormányzat Települési Esélyegyenlőségi Fórumot hoz létre, amiben az Önkormányzat képviselői, felelősei és az önkormányzati intézmények, szolgáltatók képviselői és a civil partnerek is részt vesznek. A Fórum feladata az Esélyegyenlőségi Program végrehajtásának felügyelete, a szükséges módosítások kezdeményezése, az egyes intézkedésekhez kapcsolódóan a konzultáció biztosítása.

Az Önkormányzat évente készít monitoring jelentést az Esélyegyenlőségi Program megvalósulásáról és az közzé teszi a honlapján, illetve megküldi a társadalmi partnereknek. Az egyes intézkedések végrehajtása során az önkormányzat konzultál az érintett társadalmi partnerekkel. A monitoring jelentés elkészítésének és a nyilvánosság biztosításának felelőse: Jegyző.

Az Önkormányzat két évente felülvizsgálja az Esélyegyenlőségi Programot és – a bekövetkezett változásoknak megfelelően – a helyzetértékelést, a célkitűzéseket és az akcióttervet módosítja.

8. Kötelezettségek és felelősségi körök

Az Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program végrehajtásának irányításáért felelős vezetőnek kijelöli a Polgármestert. Az Esélyegyenlőségi Program megvalósításnak irányítója: Jegyző. Az önkormányzat gondoskodik arról, hogy az Esélyegyenlőségi Program rá vonatkozó célkitűzéseit és intézkedéseit minden érintett intézményvezető és az Önkormányzattal szerződésben álló érintett partner megismerje és a rájuk vonatkozó előírásokat betartsa. Ennek ellenőrzését az Esélyegyenlőségi Program megvalósításának felelős irányítója ellenőrzi és szankcionálja.

Függelék

Glosszárium

Nemek esélyegyenlősége

Gender

A gender – az ember neme. De nem az a neme, amely a testével veleszületett, hanem az a neme, amely egész kis korától erre a testi-biológiai nemre ráakódik, rászerveződik. A gender nem biológiai természetű tulajdonság, mint a vércsoport vagy a hajszín, de nem is afféle változó nézet vagy meggyőződés, amiről néhány jól irányzott érveléssel le lehetne az embert beszélni. A gender lényegi eleme a személyiségünknek, olyan viszonyok – a férfi-női viszonyok, s bennük a saját ezekhez fűződő viszonyaink – összessége, amelyet a társadalomtól (elsősorban közvetlen környezetünktől) kapunk s építünk be személyiségünkbe.

A gender nagyon bonyolult, többszörösen összetett dolog: több, mint társadalmilag meghatározott és körülírt nemi hovatartozásunk: tartalmazza női vagy férfi mivoltunkhoz kötődő szerepeinket, attitűdjeinket is, valamint a hozzánk fűződő társadalmi elvárásokat s nekünk az ezekhez való viszonyunkat is..

De mivel a társadalomtól kapjuk, s mivel társadalmi konstrukció – noha a konstruktőr nem ragadható meg konkrétan – a gender, ha lassan is, változtatható. Ez persze nem jelenti azt, hogy társadalmi nemünket, ha megunjuk, levethetjük, mint valami ruhát, s vehetünk helyette egy másikat: hogy ma nők, holnap férfiak vagyunk. Csak annyit jelent: viszonyulhatunk hozzá tudatosan is, és eldönthetjük, azonosulunk-e azzal a szerepkövetelménnyel, amelyet a társadalom bizonyos helyzetekben hozzánk, mint nőkhöz vagy férfiakhoz fűz.

Gender mainstreaming

a nemek egyenlőségét szolgáló politika: bármely társadalmi folyamat nemek szerint bontott adatokon, a nemek eltérő helyzetének, igényeinek ismeretén alapuló elemzése, a nemekre érzékeny, a nők és férfiak egyenlőségét szem előtt tartó tervezés és döntés.

Gender budgeting:

a gazdasági-pénzügyi tervezés és elemzés egész folyamatának, s a kész dokumentumoknak az áttekintése abból a szempontból, hogy annak elemei miképp befolyásolják a nők és a férfiak helyzetét. A gender budgeting nem csak az elemzést, értékelést, de egyben a folyamatok alkalmas átszervezését is jelenti abból a célból, hogy azok hatékonyan segítsék elő a nők és a férfiak egyenlőségét.

GM szempontokat figyelembe vevő tervezés, beruházás

Építkezés, felújítás, intézmény-szervezés, rendezvény stb., amelynek során tudatosan figyelembe vették a nemek eltérő igényeit, néhány példa:

- Megközelíthetőség: a nők kevésbé használnak autót, mint a férfiak: van-e a helyszínhez megfelelő tömegközlekedés?
- hozzáférés, nyitva tartás: a nők többet foglalkoznak a gyermekekkel és a háztartással; igazodik-e a szolgáltatás az ő időbeli kötöttségeikhez is?
- Méltóság: gondoskodnak-e arról, hogy a nőknek ne kelljen tömegesen sorban állni a vécék, mosdók előtt, legyen tisztálkodási lehetőség, ne legyen az intézmény, helyiség (pl. buszvezető fülkéje, szerelőműhely, rendőrségi kihallgató szoba stb.) tele meztelen nők képeivel?

- gyermekbarát funkciók: gondoskodnak-e az akadálymentes megközelíthetőségről, babakocsi tárolóról, gyereksarokról, pelenkázóról (nem a női vécében), gyermekes parkolóhelyekről (nagyobb, és a szolgáltatáshoz közeli, forgalom szempontjából különösen biztonságos beálló hely), rendezvény esetén biztosítanak-e gyermekfelügyeletet, gyermekprogramokat?
- Biztonság: a nők elleni közterületi erőszak tipikus helyszínei (parkok, parkolók stb.) biztonságos elhelyezése, megvilágítása

Előnyben részesítés

Az előnyben részesítés egy ún. puha eszköz: mindaddig, amíg az adott döntési szinten – vagy szakterületen – dolgozók között bármelyik nem aránya el nem éri legalább a 40%-ot, azonos érényekkel rendelkező jelöltek közül a gyengébben reprezentált nemhez tartozót kell fölvenni, illetve kinevezni.

Női érdekeket, jogot védő szervezet

A szervezet alapszabályában, alaptó okiratában rögzíti, hogy a nők érdekeit, jogait védi, a nők elleni erőszak áldozatait segíti, a nők mint hátrányos helyzetű csoport helyzetének javítását szolgálja.

A nők elleni erőszak áldozatait segítő szolgáltatás

A nők elleni erőszak áldozatainak ellátása a szervezet alapszabályában vagy alapító okiratában szerepel (bántalmazott nők, anyák, nők elleni erőszak, nemi erőszak stb. elnevezésekkel), ezt a tevékenységet rendszerszerűen végzi.

A nők elleni diszkrimináció eszköztára:

Sztereotípiák

A sztereotípiák a közvélekedés szerves részét alkotják. Jellemzőjük a leegyszerűsítő, sommás minősítés, amely mint afféle időtlen, közismert igazság nem szorul bizonyításra. A nemekre vonatkozó sztereotípiák mögött olyan meggyőződések húzódnak meg, amelyek a nők és a férfiak biológiai vagy pszichológiai tulajdonságaira hivatkozva állítják ellentétbe a két nemet (pl. a férfiak racionálisak, a nők irracionálisak). Az aforizma-szerű, általánosító állítások a létező társadalmi szereposztást tükrözik (a vezetőik túlnyomó többsége férfi, a nők inkább asszisztens, kiszolgálói munkakörben tevékenykedhetnek), ám az idevezető társadalmi-politikai folyamatok homályban maradnak. Úgy próbálják igazolni a fennálló hatalmi rendet, hogy azt a természet rendjének állítják be.

Férfi-normákra szabott intézményrendszer

Számos példa hozható fel a társadalmi-gazdasági életből, vagy a szolgáltatások területéről, amely arra utal, hogy a munkarendek, a munkaerővel szemben felállított követelmények, elvárások, a munkaidő beosztása s más általában természetesnek, megkérdőjelezhetetlennek számító dolgok mind egy olyan „férfi munkaerő” elképzelt tulajdonságaihoz, feltételeihez igazodnak, aki mögött legalább egy ingyen vagy nagyon olcsón dolgozó női munkavégző tevékenykedik – mos, vasal, vásárol, főz rá, ellátja, felügyeli a gyermekeit és idős vagy beteg rokonait, segíti őt a hazavitt munkái elvégzésében, rendet tart iratai között, intézkedik helyette, a nevében...

Ez a kimondatlan elvárás biztosítja, a munkaerő „optimális” munkahelyi terhelhetőségét.

A nők gyakran éppen ezért minősülnek a férfiakhoz képest kevésbé megbízható munkaerőnek, mivel ömögöttük általában nem áll rendelkezésre otthoni háttérszolgáltatás, így tehát ők nem terhelhetők a munkahelyen tetszés szerint.

A nőket érintő szegregáció

Foglalkozási szegregáció: A jogszabályok (nagyon kevés kivétellel) nem írnak elő, de nem is tesznek lehetővé foglalkozási nemi elkülönítést. Így nem lehet előírni, hogy nő nem lehet teherautósófőr, férfi nem lehet fogorvosasszisztens. Mégis a nők és a férfiak már a pályaválasztáskor, s azután a munkaerőpiacon még inkább hátrózottan elkülönülnek egymástól: többnyire férfiak vezetnek kamiont és többnyire nők asszisztálnak az orvosknál.

A foglalkozási szegregáció oka és következménye egyszerre a nemek közötti bérszakadéknak, a foglalkozások presztízsében megjelenő lényeges különbségnek. Hozzájárul továbbá a sztereotípiákhoz: elősegíti hogy úgy tűnjék fel, mintha valami biológiai ok miatt válnának ennyire külön a férfiak és a nők által ellátható feladatok.

Tevékenységi- vagy szerep-szegregáció: Ilyen pl. a gyerekek körüli tevékenységek megosztásának egész rendszere.

Ahogy axiomatikus igazságnak (sőt, elvárásnak) számít, hogy a családban a gyerekek körüli munkákat nagyobb részt a nők (anyák) végzik, akkor is, ha ezek a tevékenységek épp semmiféle biológiai funkcióhoz (szoptatás) nem köthetők, úgy a gyermekgondozás, nevelés, oktatás társadalmisított feladatait, a kisdéd- és gyermekgondozást (bölcsőde, óvoda), a nevelést-oktatást (iskola) is inkább – és az évtizedek során mindinkább – nők látják el.

A férfiak ezeken a területeken csak másodlagos, mellékes szerepet töltenek be – kivéve persze egy-egy még e körben is adódó vezető pozíciót (iskolaigazgatók).

A szegregációt számos társadalmi folyamat támogatja: az óvodai nemi szocializációtól az iskolai anyagok által közvetített nemi sztereotípiákon át a fiatalok pályaeorientációjának hallgatólagos (nem is mindig tudatos) befolyásolásáig.

A foglalkozási, a tevékenységi és a családi szerepmegosztást horizontális szegregációnak hívjuk.

Üvegplafon: Ahogy a feladatkörök megosztásában, úgy a betöltött pozíciók elosztásában is éles különbséget találunk nemek szerint.

Felső vezetők – még a politikai életnél is kirívóbban – többnyire férfiak. Azt az áthatatlan akadályt, amely a nők és az érvényesülés különféle lehetőségei közé áll, köznyelven „üvegplafonnak” nevezzük. A jelenség hivatalos neve: vertikális szegregáció.

Nők elleni erőszak

A diszkrimináció eszközrendszerének egyik – legfontosabb, leghatásosabb – eleme a nők elleni erőszak.

Az erőszak maga is rendszer: a nőket a társadalom szinte minden színterén éri, s szinte minden nőt ilyen vagy olyan formában elér, életében többször is.

Az erőszak oly gyakori és szisztematikus jelenség, s oly fontos szerepet játszik a nők hátrányos helyzetének fenntartásában, hogy szembe kell néznünk a ténnyel: a nők elleni erőszak rendszere biztosítja a férfiak nőkhez képest előnyös társadalmi helyzetét. Azok a férfiak is részesülnek a más férfiak által az évszázadok során kiharcolt előnyökből, akik soha nem alkalmaznának erőszakot, s azokat a nőket is érik hátrányok, akik ellen történetesen még senki nem vetette be az erőszak fegyverét. A nők elleni erőszak a férfiak és nők közötti egyenlőtlen hatalommegosztás fennmaradásának záloga.

A nők elleni erőszak rendszere, a magánszférától a közösségi terekig több szinten és többféle elemből épül össze, közülük nem is mindegyik esetében nyilvánvaló – még az erőszak közvetlen kárvallottjai számára sem – hogy erőszakra van szó.

Főbb típusai: a párkapcsolati erőszak, az utcai, közterületi erőszak, a munkahelyi erőszak vagy szexuális zaklatás, a média erőszak, a prostitúció és az emberkereskedelem

Kapcsolati erőszak

Ezt a jelenséget – hibásan – többnyire családon belüli erőszak néven szokták emlegetni, ami azonban pontatlan elnevezés. Az az erőszak, amely nagy arányban sújtja a nőket (nemzetközi kutatások szerint akár

10%-ukat is) tipikusan (volt) férjüktől, (volt) élettársuktól, (volt) barátjuktól, alkalmi férfi-ismerősüktől éri őket. Előfordul természetesen a nővérét bántalmazó fivér, a lányát bántalmazó apa (nagyapa), az anyját bántalmazó fú is, és sógorok, unokatestvérek, egyebek is gyakran feljogosítva érzik magukat a környezetükben élő nők, lányok bántalmazására. A kapcsolati erőszak kifejezést azért tartjuk jobbnak, mint a családon belüli erőszakot, mert ráirányítja a figyelmünket arra, hogy számításba kell vennünk a családi kapcsolaton kívüli kapcsolatokat (udvarló, volt társ) is.

A nők elleni kapcsolati erőszak áldozatainak ellátása sajátos feladat elé állítja a szakembereket, ugyanis az ügyfél helyzete is sajátos. A nők elleni (kapcsolati) erőszak különös helyzetbe hozza a sértetteket: más bűncselekmények tipikus áldozataikhoz képest ők jobban függenek az elkövetőtől, kevésbé képesek átlátni, milyen helyzetben vannak, elszigeteltebbek, gyengébb a társadalmi támogatottságuk, és rosszabb az érdekérvényesítő képességük. A nők elleni erőszak áldozatainak szakszerű ellátása megköveteli a különféle (egészségügyi, szociális, igazságszolgáltatási stb.) szakemberek át- és továbbképzését annak érdekében, hogy ismereteik kiterjedjenek a nők elleni erőszak társadalmi, politikai, gazdasági, szociális és lélektani összefüggéseire is.

Romák Esélyegyenlősége

Szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása

Az alacsony státuszú népességet koncentrálnó szegregátumok lehatárolására ún. szegregációs mutatók kerültek meghatározásra. A pontos beazonosításhoz azonban szükség van a leromlott területtel, illetve az ott élőkkel kapcsolatban álló - elsősorban a polgármesteri hivatal és az önkormányzati intézményrendszer rendelkezésére álló - egyéb adatok és információk felhasználására, illetve amennyiben szükséges, helyszíni felmérésre is.,

A szegregációs mutatók meghatározása az alábbiak szerint történik:

A/ A 2001-es népszámlálási adatokon alapuló szegregációs mutató:	B/ Segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató: * (kiszámításának módja: az összes lentiekben meghatározott szociális támogatás darabszáma osztva a terület népességszámával/ lakások számával.)
Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, amelyeken az aktív korú (15-59 év közötti) lakosok legalább 50%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, legmagasabb iskolai végzettsége pedig nem haladja meg a 8 osztályt	Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakossághoz/ lakások számához viszonyított aránya eléri a városi (kerületi) átlag kétszeresét.
Szegregációval veszélyeztetett területnek nevezzük azokat a területeket, ahol a fenti mutató 40-50% közötti értéket vesz fel.	Szegregációval veszélyeztetett területnek tekintjük azokat a területeket, ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakosságokhoz/ lakások számához viszonyított aránya eléri a városi átlag 1,7-szeresét.
Budapest esetében szegregátum az a terület, amelyen a fent jelzett mutató értéke eléri, vagy meghaladja a 35%-ot. Szegregációval veszélyeztetett a terület, ha a mutató értéke 25-35% közt van.	

*A rendszeres szociális támogatásokba beszámítható támogatások:

- rendszeres szociális segély (egészségkárosodottaknak és munkanélkülieknek)
- lakásfenntartási támogatás: normatív, helyi és adósságkezelési támogatáshoz járó
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Szegregátum:

A szegregátumnak azok a területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. A terület népességszámát jelen időszakra a Népszégnylvántartó alapján kell definiálni.

Terület:

A szegregátumok és veszélyeztetett területek meghatározásakor „terület”-nek nevezzük a minimum egy háztömbből álló területi egységeket.

Háztömb:

Háztömbként értelmezzük a közterületek és/vagy középületek, gazdasági funkciójú épületek által határolt lakóépületet, lakóépületek csoportját.

A szegregátumok lehatárolásának kiindulópontját a KSH által szolgáltatott 2001-es népszámlálási adatokon alapuló szegregációs térképek adják. A KSH azokat a területeket jelöli meg szegregátumként, amelyek népességszáma elérte a népszámlálás idején az 50 főt. Szükséges azonban a jelenlegi lakónépesség nagyságát is meghatározni, melyhez a Népszégnylvántartó szolgáltat adatot. A népszámláláskori és a jelenlegi népességszámot a veszélyeztetett területekre is le kell kérni.

Mivel a szegregációs térkép a 2001-es állapotot tükrözi, ellenőrizni kell, hogy a lehatárolt területekre ma is a 2001-es viszonyok érvényesek-e, másrészt, hogy azóta nem alakultak-e ki más szegregált, vagy szegregálódással veszélyeztetett területek.

Fogyatékossggal élő személyek

Fogyatékossg

A gyógypedagógia egyik alapfogalma. Megjelöli azt a tulajdonságot vagy tulajdonságcsoportot, amely rászorulttá teszi a gyermeket a gyógypedagógiai ellátásra. A közoktatási törvény meghatározása értelmében a gyógypedagógiai ellátásra jogosultak a testi és érzékszervi fogyatékosok (mozgáskorlátozottak, siketek, nagyothallók, vakok, alig látók, gyengén látók); az értelmi fogyatékosok (enyhén, illetve középsúlyos értelmi fogyatékosok); a beszéd fogyatékosok; „más” fogyatékosok (átható pervazív zavar [autista], a pszichés fejlődés egyéb zavara, valamint iskolai teljesítményzavar).

SNI

Sajátos nevelési igényről beszélünk azoknál a gyermekeknél, akiknek nevelhetősége eltér a többi gyermekétől. Iskoláztatási szempontú, nem diagnosztikus, a mai magyar közoktatási törvényben használatos. Az ebbe a csoportba tartozó gyermekek nevelése-oktatása eredményességének érdekében biztosítani kell az óvodai, iskolai követelmények módosítását és a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű pedagógiai segítségnyújtást. Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: *a.*, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos; *b.*, pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (például dyslexia, dysgráfia, dyscalculia, autizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

Funkcionális akadályozottság

a gyógypedagógia új „fogyatékossg-főfogalma”, amely a funkcionális egészség bármely területén létrejöhethő zavar = funkcionális képességzavar, röviden = *képességzavar*, amely lehet a testi funkciók, testi struktúrák akadályozottsága, a tevékenység akadályozottsága (individuális síkon), és a részvétel akadályozottsága (társadalmi síkon).

Fogyatékos személy,

aki érzékszervi- látás-, hallásszervi, - mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben, vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: „Fot.”) már differenciáltabb szabályozást ad: megkülönbözteti az akadálymentesség és az egyenlő esélyű hozzáférés fogalmát.

Az akadálymentesség

az épített környezeti feltételekre vonatkozó követelmény. A fogalom pontos meghatározását a Fot. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Éptv.) 2. §-ának 1. pontjára utalja. Ez utóbbi jogszabály definíciója szerint akadálymentes az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális létesítményekre, eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük. Az Éptv. felhatalmazása alapján megalkotott országos településrendezési és építési követelményekről szóló jogszabály is átveszi ezt az akadálymentesítési koncepciót.

Az egyenlő esélyű hozzáférés

fogalmát a Fot. a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében definiálja :

„Egyenlő esélyű hozzáférés: a közszolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele - az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal - mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető; továbbá az az épület, amelyben a közszolgáltatást nyújtják, mindenki számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók és a szolgáltatások egyformán igénybe vehetők.”

Közszolgáltatásnak minősülnek

az állami, illetőleg az önkormányzati feladatellátást nyújtó szervek, intézmények által nyújtott szolgáltatások, a működésük során kifejtett tevékenységek. Mindez lényegében magában foglalja a közszféra szolgáltatásait. Közszolgáltatásnak minősül továbbá minden ügyfélszolgálati rendszerben működő szolgáltató tevékenység, függetlenül attól, hogy ki a szolgáltatás nyújtója. A feladat ennél fogva kiterjed a piaci szektor szereplőire is. Az érintett érdekvédelmi szervek kezdeményezésére a törvény közszolgáltatásnak minősíti a település vagy településrész közellátását szolgáló, hatósági engedély vagy hatósági kötelezettség alapján végzett nyilvános szolgáltató tevékenységeket is. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a fogyatékos személyek többsége elsősorban nem a kormányzati szervek épületeinek a látogatója. Sokkal gyakoribb pl. az áruházak, a vendéglátóipari és idegenforgalmi egységek, a vállalkozásként működő gyógyszertárak használata.

A Fot. ezeken kívül a fogyatékos embereket megillető egyes jogok és az esélyegyenlőség egyes célterületeinek tekintetében speciális szabályokat határoz meg az akadálymentesség ill. a hozzáférhetőség megteremtésével valamint az erre vonatkozó határidőkkel kapcsolatban.

A fogyatékos személyek társadalmi részvételét azonban nem csupán ilyen természetű akadályok nehezítik meg, lehetetlenítik el. Lehetséges, hogy a fogyatékos személy egy adott intézmény (munkahely, iskola, kórház stb.) munkaszervezési, szakszemélyzeti vagy más, nem a fizikai ill. kommunikációs közeg nehézségeiben álló hiányossága miatt jut hátrányba másokhoz képest az intézménnyel való jogviszony létesítése, fenntartása vagy megszüntetése kapcsán.

Az akadály ill. annak elhárítására való kötelezettség ennél fogva sokkal szélesebb értelmezést kell, hogy kapjon. Erre a kiterjesztő értelmezésre a magyar jogalkotót és jogalkalmazót ma már nemzetközi ill. európai jogforrások is kötelezik. Az ezekben a jogforrásokban szereplő fogalom az „ésszerű alkalmazkodási kötelezettség”, amely szerint a kötelezettnek minden, bármely természetű módosítást, átalakítást meg kell tennie, mely biztosítja a fogyatékos személy számára a kötelezettel létesíthető, adott jogviszonyban való részvételt, amennyiben ez nem jelent a kötelezett számára indokolatlan, aránytalan terhet. Az ésszerű alkalmazkodás kötelezettségének az uniós Keretirányelv alapján a foglalkoztatás terén, az ENSZ Konvenciója alapján pedig számos más területen (női jogok, otthon és a család védelme, oktatás, egészségügy,

munkavállalás, megfelelő életszínvonal és szociális védelem, politikai életben és a közéletben való részvétel stb.) is meg kell felelni.

AZ ÉRINTETTEK MEGNEVEZÉSE			
Allapot	Ajánlott kifejezés a jelző után mindig főnevet téve (pl. gyermek, ember, személy)	Elfogadható kifejezés	Diszkriminatív, sértő kifejezés
beszéd	beszéd fogyatékos	beszédhibás	hallónéma
értelem	értelmi fogyatékos, tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott	értelmi sérült	hülye, elmebeteg, bolond, gyengeelméjű
hallás	siket, nagyothalló	hallássérült	süketnéma
látás	vak, gyengénlátó	látássérült	világtalan
mozgás	mozgáskorlátozott, mozgássérült		béna, nyomorék
több fogyatékoság együtt	halmozottan sérült, halmozottan fogyatékos		béna, nyomorék, hülye, elmebeteg, bolond, gyengeelméjű
szervi	szervátültetett	transzplantált	beteg

AZ ÉRINTETTEK ÁLTAL HASZNÁLT SEGÉDESZKÖZÖK MEGNEVEZÉSE	
AJÁNLOTT KIFEJEZÉS	KERÜLENDŐ KIFEJEZÉS
hallókészülék	nagyothalló készülék
kerekesszék	tolókocsi, rokkantkocsi
EGYÉB SZAKKIFEJEZÉSEK	
AJÁNLOTT KIFEJEZÉS	KERÜLENDŐ KIFEJEZÉS
jelnyelvi tolmács	süketnéma tolmács
jelnyelv	jelbeszéd, mutogatás
kerekesszéssel közlekedő	tolókocsihoz kötött
halló (siket ellentettje)	beszélő
látó (látássérült ellentettje)	
ép (fogyatékos ellentettje)	egészséges
többségi iskola	normál iskola
személyi segítő	gondozó, ápoló (az egészségügyben helyes)
Braille-írás (pontírás)	
síkírás (pontírás ellentettje)	
fogyatékosok szervezetei	fogyatékos szervezetek
„Esélyegyenlőségi Törvény”	fogyatékos törvény
fogyatékosok sportja, sportoló fogyatékosok	fogyatékos sport
paralimpia	paraolimpia
megváltozott munkaképességű személy (a munka világában)	csökkent munkaképességű személy